

Širokopojasnost kao temeljna okosnica na putu razvoja informacijskog društva

EU pridaje iznimnu važnost razvoju informacijskog društva, s ciljem uključivanja europskih kompanija, javnih uprava i građana u razvoj globalnog znanja i ekonomije temeljene na informacijama i znanju. Zbog toga EU potiče istraživanja i razvoj novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, razvoj sadržaja i aplikacija i podržava inicijative koje olakšavaju građanima EU da sudjeluju u informacijskom društvu i imaju koristi od njega, te donosi i provodi legislativu i standarde s ciljem poticanja tržišnog natjecanja.

Jedan od ključnih instrumenata razmjene informacija sastoji se u mogućnosti prijenosa multimedijalnih sadržaja, podataka i govora pa se stoga u EU u začetku tih ideja prepoznala širokopojasnost kao temeljna okosnica na putu razvoja informacijskog društva. Širokopojasnost je pojam koji se u EU upotrebljava za stalnu povezanost na Internet velikom brzinom s ciljem doizanja dobitaka u produktivnosti europske ekonomije i poboljšanja kvalitete života cjelokupne zajednice. Širokopojasnost omogućava potrošačima dostup do novih proizvoda i usluga koji su isporučeni napretkom informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT). Ovo je najsažetiji opis inicijative Europske komisije „i2010 – a European Information Society for Growth and Jobs“ koja na temeljima širokopojasnosti gradi razvoj društva uz pomoć tehnološkog napretka. Važno je uočiti europsko inzistiranje na paralelnosti pristupa rješavanju širokopojasnosti, što znači od izgradnje osnovne tehnološke podloge, odgovarajućih aplikacija do modela primjene i iskoristivosti u svakodnevnom poslovnom i privatnom životu. Pojam širokopojasnosti prisutan je u programima EU istraživanja („6th Frame-

work for Research and Development – FP6 i novi program FP7) u zakonskim odrednicama i u čitavom nizu potaknutih programa i inicijativa koji su podržani znatnom količinom novčanih sredstava (u idućem razdoblju EU namjerava uložiti 9 milijardi € u ICT sektor čija je okosnica širokopojasnost). Neki od važnijih programa i inicijativa uz već spomenutu inicijativu i2010 su „eEurope 2005“, „Digital divide“ te BREAD – *Broadband for All*.

Nastojanja su u vodećim zemljama EU prisutna nekoliko godina. Još 2003. su članice EU15 imale obavezu prilagoditi svoje nacionalne strategije za širokopojasni pristup. U isto vrijeme su i tada zemlje kandidati Poljska, Mađarska, Češka, Slovenija i Litva to napravile, a danas su punopravne članice. Postotak penetracije širokopojasnog pristupa u zemljama europske pripadnosti kreće se od par postotaka do 25% u Nizozemskoj. Hrvatska ima penetraciju od svega 2.5%. Kada se analiziraju cjelokupni europski podaci onda je penetracija širokopojasnog pristupa 13% u odnosu na populaciju odnosno 25% na postotak kućanstava, što za 2005. godinu iznosi 60 miliona linija. U usporedbi s ostatkom svijeta Europa je u zaostatku jer u SAD-u je to iznos od 14.5%, u Japanu 16.4%, a u Južnoj Koreji 25%. EU je u definiciji širokopojasnosti prihvatila ITU (*International Telecommunications Union*) definiciju koja traži minimal-

no osiguravanje od 256 kb/s kapaciteta prijenosa za oba smjera komunikacije: preuzimanje i predavanje sadržaja. Širokopojasnost podrazumijeva fiksni, mobilni i satelitski pristup komunikacijama. Osnovne djelatnosti koje se trebaju osigurati na taj način su dostup do zdravstva, školstva, vladine usluge što znači: e-zdravstvo, e-školstvo, e-poslovanje, e-vlada, itd.

Pristup širokopojasnom Internetu ima stopu rasta od 70%. U urbanim sredinama Europe postignuti su kapaciteti veći od 1 Mb/s i u potpunosti mogu osigurati primjenu audio-vizualnih sadržaja dok je u ruralnim sredinama situacija lošija i najčešće su brzine manje od 512 kb/s. Da bi se smanjile razlike i potaknuo daljnji razvoj Europska komisija organizira 14. i 15. svibnja u Bruxellesu ove godine konferenciju sa 600 pozvanih sudionika na temu „Premošćivanje širokopojasnih razlika“ u cilju razvitka ruralnih i manje razvijenih regija. Hrvatska je prošle godine donijela svoju strategiju razvoja širokopojasnog pristupa do 2008. godine kao i odgovarajući akcijski plan. Osnovna odrednica tih aktivnosti je da Republika Hrvatska u 2008. godini dosegne penetraciju širokopojasnosti od 12%. E

Pišu: N. Fikeyes Krmić i Ž. Popović

Zakonodavni okvir relevantan za širokopojasni pristup u RH

Koliko je značajan razvoj širokopojasnog pristupa u našoj zemlji dokazuje činjenica da je u listopadu prošle godine Vlada RH donijela Strategiju razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj do 2008. te Akcijski plan za njenu provedbu u 2007. Navedena Strategija obrađuje i zakonodavni okvir širokopojasnog pristupa.

STRATEŠKO JE OPREDJELJENJE REPUBLIKE HRVATSKE DA SE PODRUČJE TRŽIŠNIH DEFINICIJA I ANALIZA, KAO I REGULACIJE TRŽIŠTA POTPUNO USKLADI S PRAVONOM STEČEVINOM EU-A NAJKASNIJE DO KRAJA OVE GODINE.

Propisi koji su na snazi u Republici Hrvatskoj, a čiji se odgovarajući dijelovi odnose i na područje širokopojasnog pristupa su: Zakon o telekomunikacijama, Pravilnik o dodjeli radijskih frekvencija, Pravilnik o uvjetima i načinu utvrđivanja mjernih tržišta u telekomunikacijama, Pravilnik o plaćanju naknade za dodjelu i uporabu radijskih frekvencija, Pravilnik o koncesijama i dozvolama za obavljanje telekomunikacijskih usluga, Pravilnik o plaćanju naknade za obavljanje telekomunikacijskih usluga i djelatnosti, Pravilnik o telekomunikacijskim uslugama, Pravilnik o namjeni radiofrekvencijskog spektra te Pravilnik o pristupu mreži i međusobnom povezivanju.

Tijekom 2005. dovršeno je donošenje svih preostalih pravilnika koji su trebali biti usklađeni sa Zakonom o telekomunikacijama, tako da su sada svi podzakonski akti usklađeni s tim Zakonom.

Međutim, u hrvatskom pravnom sustavu u području telekomunikacija postoje dva područja s preostalim bitnim neusklađenostima u odnosu na novi regulatorni okvir Europske unije, koja imaju utjecaja na područje širokopojasnog pristupa, a to su: režim licenciranja i koncesioniranja operatora i davatelja usluga, te definicija i analiza tržišta i određivanje položaja znatnije tržišne snage.

Kada govorimo o režimu licenciranja, unatoč formalnoj neusklađenosti s Pravnom stečevinom EU-a, on ne stoji na putu razvoju širokopojasnih komunikacija, jer se internetske usluge već od 1999.g. mogu obavljati uz prethodno obavijest regulatoru. Uz to, u području usluga koje zahtijevaju izdavanje individualnih dozvola vlada jedinstven režim licenciranja, kod kojeg se dozvolila izdaje na zahtjev, uz zadovoljenje propisanih uvjeta, i u kratkom roku.

Kada se radi o pitanjima definicije i analize tržišta, u vezi s određivanjem položaja znatnije tržišne snage, izmjenom Zakona o telekomunikacijama u 2005.g. uspostavljen je ex ante režim, sa zadržanim statičkim pragom od 25% tržišnog udjela mjenog prihoda na mjerodavnom tržištu, nakon kojega po pravnoj pretpostavci nastupa položaj znatnije tržišne snage. Zakon predviđa i mogućnost izuzeća od slučaja do slučaja, te propisuje temeljne kriterije za analizu tržišta.

Zakonodavac je na ovaj način postupio zbog očuvanja temeljnih javnih interesa u ovom području.

Strateško je opredjeljenje Republike Hrvatske da se područje tržišnih definicija i analiza, kao i regulacije tržišta potpuno uskladi s Pravnom stečevinom EU-a najkasnije do kraja ove godine. To u praksi znači usklađivanje s općim pravom Unije o tržišnom natjecanju, naravno primijenjenim u sektoru telekomunikacija. Usklađivanje se mora provesti i u samim propisima, ali nužno i u sferi regulatorne prakse. Do navedenog roka Hrvatska agencija za telekomunikacije mora u cijelosti obaviti sve potrebne pripreme za provođenje postupaka u skladu sa zahtjevima Pravne stečevine. Zbog usklađivanja aktivnosti, nužna je i suradnja s Ministarstvom mora, turizma prometa i razvitka. E